

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orator Christianvs Caroli Regii E Societate Iesv

Reggio, Carlo

Romæ, 1612

Compositio concionis. cap. 15.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68672)

Exto, ex omnibus quæ studio notauit vel lectione, aut meditatione percepit, Concione accuratè formabit, seligens ex tota illa sylua quæ utiliora, & ad rem magis pertinentia videbuntur, eaq; ad tria vel quatuor ad summum capita reuocabit, alia possunt, vel in aliud tempus omitti, vel esse vsui exordio, epilogo, amplificationibus, mouendis affectibus. Ita fiet quod S. Paulus monet, vt rectè tractet, seu, vt Græcè est, rectè fecerit sermonem veritatis, id est, vera à falsis, utilia à curiosis & inanibus, aliena à proprijs secernat. Det operam vt Concio bonum habeat ordinem, & methodum. Est namque ordo, vt liber, ad memoria subsidium, plurimum etiam ornamentum afferens concioni, & adiumentum dicenti, tum audientibus: Còfusa, & indigesta rerum moles perturbat omnes, & parit etiam quandam ariditatem. Deus in ipso mundi exordio, primum rerum omnium materiam creauit, cui similis est illa rerum sylua, quam Concionator congescit. Inde verò sicut Deus cuncta suo ordine distribuit, ita Orator suis quæq; locis disponat necesse est. Quod si non statim succurrat ordo, ac dispositio, non despondeat animum, sed relegat semel atque iterum, versetq; animo quæ collegit, quia diligenter, & sine anxia sollicitudine secum agitati facile occurrerit. Nos in secunda parte de dispositione diximus.

Inuenta dispositione, ac taxi, annotet quid in singulis capitibus sit collocandum, animaduertendo an ea quæ collegit sufficiant, nec ne, vel alia sint inuenienda, an ad rem propositam faciant, vel sint duriora, & extorta. Laboret in argumentorum inuentione, quæ sint magis accommodata ad tria illa orationis officia. Percurrat mente, & consulat locos tam topicos, quam Theologicos, & qui sunt proprij illi concioni quam tractat, eaq; argumenta rectè distribuat, & vt suis locis aptentur videat. Loca prophetarum prudenter, & aptè citata habent magnam vim, præsertim eorum querelæ contra peccatores. Postea quæ summatim annotauit, poterit adhibita elocutione aliqua dilatare, afferendo argumenta, & argumentationes, & suis locis amplificationes, ac scripturarum expositiones, prout alibi a nobis dictum est: quod vel fieri breuius potest, vel copiosius. Illud apud se omnino statuatur, nolle se alligari verbis. Rectè enim monet D. August. Versandum est, inquit, aliquando Oratori multimoda varietate dicendi, cum aduertit nonat *Christ.*

Argumenta ad probandum.

Lib. 4. c. 10.
de doctrina

D d d 2 esse

esse intellectum quod dicebatur, hoc autem ait non esse in potestate eorum facere qui preparata, & ad verbum memoriter retenta pronuntiant.

Nova consideratio.

Post prædicta adhuc adiungerem quendam novam considerationem eiusdem concionis, tam rerum quam verborum, ut adhuc melius omnia inspiciat, & exactius aduertat, an aliqua propter obscuritatem possint in alium sensum ab improbis trahi. An sufficienter sint explicata, & confirmata, quibus modis poterit cum maiori emphasi, ac fructu loca Scripturæ, ac Patrum exprimere. Siquidem non est facile ex improviso inter concionandum id bene præstare, si prius non cogitavit. Salomon certè testatum reliquit: Cunctæ res difficiles non valet eas homo explicare sermone. Notabit modum, & verba quibus utetur, maximè in arguendis vitijs, ne quemquam offendat, phrasas quibus res aliqua enuntiari debet. Nò minus studij ponat in rebus, ac verbis, ut expendat quæ tacere debet, quam quæ dicere, & omnia verba sint ad rigorem scholæ Theologicæ librata. Animaduertat loca in quibus affectus magis mouendi sunt, quo in loco magis sit ei immorandum, tanquam utiliori. Videat nunquid sit ex concione parata prætermittendum. Sæpè enim plura parantur, quam possit tempus suppetere ad omnia commodè explicanda. Itaque necesse est ante statuere quid refecandum, ne si inter concionandum id præterit, aut perturbetur, aut meliora abscindat.

Compositio exordij.

Vltimo loco cogitandum de exordio, quod ex visceribus causæ erudum est, aptiusq; post parata cetera quam in principio sese offeret, tum de Epilogo cogitet qui fiet per enumerationem, vel amplificationem, secundum ea quæ suo loco diximus. Inueniat eximium aliquod dictum, vel exemplum, quo primam partem bene concludat, quod si velis accommodare quæ dicta sint ad eleemosynam petendam, videat ne accommodatio sit inepra, longius accersita, vel ridicula, simulq; præmeditetur aliquid quod possit animos auditorum ad liberaliter erogandum mouere. In principio secundæ partis videat quid sit ponendum, ut renouet attentionem, & releuet animû auditoris fatigatum, & quod dixi de primæ partis vltimo dicto, multo magis curandum est de vltimis verbis secundæ partis, ut auditores discedant cû aliqua graui sententia, quam memoriæ insigant, & conseruent ad fructû ex concione percipiendum. Concione ita paratâ tempestiuè memoriæ mandet, neque redigi se in angustias temporis ita patiat, ut cogatur vim afferre

afferre memoriz . Nam vehementer id defatigat mentem, ac spiritum arefacit, & vigorem, ac necessarium ad alacriter & nervosè agendum habitum imminuit.

Ante Concionem, in ipsa, & post Concionem quid faciendum.
Cap. XVI.

Pridie concionis, ad deuotionem excitandam vtile erit aliquam poenam assumere, ieiunium, vel abstinenciam, aut flagellu, aut humile quiddam . Oratio dein matutina ante concionem poterit esse de materia predicanda, vt ad se referat, quæ alijs persuadere in animo habet . Hæc planè sunt arma, quæ Christus Apostolos docuit, vt ab alijs demonia eijcerent. Hoc, inquit, genus demoniorum non eijcitur nisi in ieiunio, & oratione, ieiunij nomine, quamcumque corporis afflictionem amplectens. In suis orationibus memor sit earum precum, quas Christus morti proximus ad Patrem fudit, nõ solum pro eis, quos secum habebat Apostolis, sed etiam pro omnibus qui credituri essent per verbum Apostolorum, & omniũ qui Euangelium predicaturi essent vsque ad finem mundi. Hæc oratio, filij dilectissimi, non poterit nõ esse Patri acceptissima pro his oblata, qui præsentem audituri sunt Concionem. Seipsum commendat sanctissimæ Trinitati, Patri memoriam, Filio intellectum, Spiritui sancto voluntatem. In sacrificio Missæ precetur vt diuinum verbum, & sibi, & alijs fructuosum existat . Cum proxima instat hora concionis dirigat orationem ad Spiritu sanctum, B. Virginem, Angelum suum Custodem, & alios custodes Angelos eorum qui concionem audituri sunt, vt causam suorum, qui sibi commissi à Deo sunt iuent, & suppleant ipsi quod sibi defecerit, & ad sanctos suos Patronos. Est admonitio D. August. Ipsa hora, inquit, accedens priusquam exerat proferentem linguam ad Deum, eleuet sicentem animam, vt eructet quod biberit, vel quod impleuerit fundat.] Et ibidè cap. ultimo affert exemplum Esther, quæ allocutura Regè pro salute populi temporali, orauit vt congruum, & compositu sermonem in os eius daret; quãto magis id facere debet, qui pro æterna salute hominum in verbo, & doctrina elaboraturus est. Item inter orationes D. Ambr. ad populũ habitas, hæ preces habetur, Obsecro Domine, & suppliciter rogo, da mihi semper humilem scientiam, quæ edificet, & da mitissimam, & sapientè eloquentiam, quæ nesciat inflari, & de suis bonis super fratres extolli.

Ante Concionem præparatio.

Lib. 4. cap. 15. de doctr. Christi.

Orat. 3.